

ORSZÁGOS RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG

TÁJÉKOZTATÓ

*az állampolgárok részére
a rendőri igazoltatásról*

2008.

I. A Tájékoztató célja

A Rendőrség egyik alapvető feladata a közbiztonság és a közrend védelme. Ezen alapfeladat ellátására a Rendőrség természetesen csak akkor lehet képes, ha megfelelő intézkedési lehetőségek állnak a rendelkezésére. A Rendőrség ennek érdekében jogszabályi felhatalmazás alapján olyan közhatalmi jogosítványok alkalmazására jogosult, amelyek megfelelő eszközöket biztosítanak a törvényben meghatározott alapfeladatainak ellátásához.

Ezen eszközök alkalmazása, így köztük **a rendőri intézkedések végrehajtása ugyanakkor egyúttal beavatkozást jelenthet az állampolgárok életviszonyaiba**, esetenként érintve egyes állampolgári jogokat is. A jogállamiság követelményéből eredő alapvető kívánalom, hogy az állampolgári jogok és kötelezettségek, az azokat érintő eljárások **jogilag pontosan szabályozottak** legyenek. Ezen elvárásnak megfelelően a Rendőrség eljárásának szabályai, intézkedési jogosultságai és kötelezettségei jogilag meghatározottak, és **az állampolgárok számára megismerhetők**. Ezen előírások megfelelő ismerete rendkívül fontos abból a szempontból, hogy az állampolgárok képesek legyenek magatartásukat a jogszabályok ismeretében alakítani, önkéntes jogkövető magatartást tanúsítva rendeltetésszerűen gyakorolni jogaikat és teljesíteni a jogszabályokból rájuk háruló kötelezettségeket.

Az állampolgárok megfelelő jogismeretének a Rendőrség tevékenysége szempontjából is kitüntetett szerepe van, hiszen az önkéntes jogkövetés általánossá válása mellett csökken azoknak az eseményeknek, élethelyzeteknek a száma, amikor a jogszerű állapot megóvása, helyreállítása érdekében a Rendőrség intézkedésére van szükség. Fontos szerepe van az állampolgárok megfelelő jogismeretének azokban az esetekben is, amelyekben valamilyen oknál fogva elkerülhetetlenné válik a Rendőrség fellépése, hiszen **a rendőri tevékenység csak az érintett állampolgároknak – a jogaik és kötelezettségeik megfelelő ismeretén alapuló – közreműködésével lehet eredményes**.

A fentieknek megfelelően a közrend és a közbiztonság fenntartásával kapcsolatos rendőri intézkedéseket szigorú szabályok határozzák meg, amelyek nevesítik mind az intézkedő rendőr, mind az intézkedés alá vont állampolgár jogait és kötelezettségeit. **Rendkívül fontos, hogy a rendőri állomány ezeket a szabályokat megfelelő szinten ismerje és alkalmazza, másik oldalról pedig az állampolgárok is tisztában legyenek azzal, hogy egy rendőri intézkedés során milyen magatartást tanúsítva segíthetik elő annak jogszerű lefolytatását**. Ezen cél elérését kívánja elősegíteni jelen tájékoztató, a rendőri igazoltatással kapcsolatban gyakrabban felmerülő kérdések és az azokra adható válaszok megismertetésével.

II. Az igazoltatás, mint rendőri intézkedés

A rendőri intézkedések közül az állampolgárok leggyakrabban az igazoltatással találkoznak. A rendőri tevékenység során ugyanis gyakran van szükség arra, hogy egy adott személy tekintetében szükséges további intézkedések megalapozásához, egy esetleges eljárás megindításához szükséges adatokat az eljáró rendőr megállapítsa. Ennek eszköze pedig a rendőri igazoltatás.

1. Ki jogosult az állampolgárok igazoltatására?

Az állampolgárok **igazoltatására csak törvényben felhatalmazott személy jogosult**. A rendőrök számára ezt a felhatalmazást a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a

továbbiakban: rendőrségi törvény) biztosítja, míg végrehajtásának egyes részletszabályait a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet határozza meg. Természetesen nemcsak a Rendőrség rendelkezik törvényi felhatalmazással az igazoltatásra, hanem más egyéb hatóságok vagy szervek hatáskörében eljáró személyek is. Ezek közül említhetők a Vám- és Pénzügyőrség állományába tartozók, a büntetés-végrehajtási szervek területére belépni szándékozó személyeket érintően a Büntetés-végrehajtási Szervezet állománya, a Magyar Honvédség állománya vonatkozásában a katonai rendészek, a közterület felügyelők, a fegyveres biztonsági őrök tagjai, a működési területükön a Természetvédelmi Őrszolgálat és a Mezei Őrszolgálat munkatársai, valamint az ellenőrzési tevékenysége során a Munkaügyi Hatóság.

Az egyes megjelölt hatóságokra vagy szervek tevékenységére vonatkozó jogszabályok előírásainak megfelelően az állampolgárok kötelesek ezen hatóságok vagy szervek hatáskörében eljáró személyek felszólításának is eleget tenni, és személyazonosságukat igazolniuk kell.

2. Miről ismerheti fel, hogy valóban rendőr kívánja igazoltatni?

Az elmúlt években több olyan bűncselekmény is történt, amikor az elkövető rendőrnek adta ki magát, így próbálva az állampolgárok bizalmába férkőzve a jogellenes magatartásához szükséges kedvező feltételeket megteremteni. Egy ilyen cselekmény nemcsak az adott ügy vonatkozásában ítélandó el, hiszen egyúttal alkalmas arra is, hogy az állampolgárok Rendőrségbe vetett bizalmát megingassa, így az egyedi ügyön túl mutató negatív következményei is lehetnek. Az esetleges visszaélések megelőzése érdekében ezért nagyon fontos, hogy az állampolgárok egyértelműen felismerhessék, ha a velük szemben intézkedni kívánó személy valójában nem rendőr.

Az Önt igazoltató rendőr – attól függően, hogy milyen munkakörben (bűnügyi vagy közterületi) teljesít szolgálatot – rendszeresített egyenruhát vagy polgári (civil) ruhát visel.

Az egyenruhás rendőrnek a szolgálata során minden esetben **viselnie kell az azonosító jelvényét**, amit az egyenruha bal felső mellrészén kell elhelyezni. **Ettől a szabálytól eltérni csak kivételesen, az alábbiakban jelzett esetekben lehet!**

Előfordulhat ugyanis az, hogy a rendőri állomány speciális feladatot lát el (pl. rendezvények alkalmával csapatszolgálati tevékenységet végez). Ezekben az esetekben lehetséges, hogy a rendőrök egyenruháján, védőruháján (különösen a gyakorló öltözeten, az általuk viselt védőfelszerelések miatt) nem biztosítható az azonosító jelvény elhelyezése. Ilyenkor természetesen más megfelelő módon kell gondoskodni az állomány egyes tagjainak egyedi azonosíthatóságáról. Ennek érdekében a védőfelszerelésen (pl. a bevetési sisakon) vagy az egyenruhán **jól látható módon az azonosító jelvényének a számát** fel kell tüntetni.

Annak igazolását, hogy az Önt igazoltató egyenruhás rendőr valóban rendőr, – az azonosító jelvényen kívül – hivatott még biztosítani az egyenruha bal karján elhelyezett **rendőri karjelvény**, ami a rendőri állomány tagjának szolgálati helyét (pl. Budapesti Rendőr-főkapitányság), valamint az egyenruha mindkét vállrészén elhelyezett **szolgálati váll-lap**, ami a rendfokozatát jeleníti meg. Ezen kívül a rendőrnek az egyenruháján viselnie kell egy **névkitűzőt** is, aminek ugyancsak az azonosíthatóság biztosítása az elsődleges célja.

A **polgári (civil) ruhát viselő rendőr** a Rendőrséghez tartozását és intézkedési jogosultságát a szolgálati igazolványa és az azonosító jelvényének együttes felmutatásával igazolja.

Esetükben a hatályos jogszabályok egyéb követelményt nem fogalmaznak meg. Gyakori, hogy a rendőr a polgári ruháján egy úgynevezett láthatósági – „Rendőrség – Police” feliratú, sárga színű – mellényt visel, azonban önmagában ennek viselése természetesen nem mentesíti a rendőrt azon kötelezettsége alól, hogy a szolgálati igazolványát és az azonosító jelvényét Önnek **jól láthatóan** felmutassa.

A jogszabályi rendelkezések tehát arra irányulnak, hogy a rendőri intézkedések, eljárások során minden esetben kétséget kizáróan **azonosítani lehessen az eljáró rendőrt**. Ennek ugyanakkor nem lehet olyan hatása, hogy az intézkedést akadályozza. Ezzel kapcsolatban a törvény úgy fogalmaz, hogy ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét (pl. azonnali beavatkozás, fellépés szükséges), úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni.

3. Mi a célja az igazoltatásnak?

Az igazoltatás célja **az igazoltatott személyazonosságának megállapítása**, ami egyben – kevés kivételtől eltekintve – annak eldöntésére is szolgál, hogy szükség van-e további más rendőri intézkedésre. Emellett az igazoltatás **fontos eszköze a jogsértések megelőzésének, illetve megszakításának is**.

A rendőrségi törvény éppen ez utóbbira tekintettel, meghatározza azt is, hogy a személyazonosság megállapítására mely esetekben kerülhet sor, eszerint **a közrend, közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, az igazoltatott vagy más személy jogainak védelme érdekében**.

4. Bárkit, bármikor és bárhol igazoltathat a rendőr?

Az igazoltatás – mint minden rendőri intézkedés – **célhoz kötött**. A gyakorlatban ugyanakkor rendkívül nehéz meghatározni, hogy pontosan milyen esetekben indokolt egy állampolgár igazoltatása, a mindennapi életben előforduló élethelyzetek sokszínűsége miatt pedig az általánosítás még nehezebb. A mindennapok során gyakran az állampolgárok is találkozhatnak olyan körülményekkel, amelyek figyelembe vételével a bizonyos helyen, bizonyos időszakban tartózkodó személyek, azok viselkedése jogellenes magatartás tanúsítására irányuló szándéokra lehet következtetni. Például jó lenne tudni, hogy ki az a személy, aki látszólag minden ok nélkül tartózkodik az üdülőkörzések között az üdülési szezon végeztével. Valaki gyanúsán méregeti a bevásárlóközpont parkolójában hagyott gépkocsimat. Ilyen esetekben a gyanús személy igazoltatása elegendő lehet a jogsértő cselekmény elkövetésének megelőzéséhez, vagy a már esetlegesen elkövetett jogsértés felderítéséhez fontos kiinduló pontot biztosíthat.

A fentiekből kifolyólag leginkább alapelvek határozhatók meg, amelyek közül a legfontosabb, hogy **az igazoltatás nem lehet önmagáért való, mindig kell lennie valamilyen alapjának és céljának**. A legjellemzőbb ezek közül az, hogy valamilyen további rendőri intézkedés szükségességének megítéléséhez, bizonyos hatósági eljárás lefolytatásához szükséges az adott személy kilétének megállapítása. Fontos kiemelni azt is, hogy a gyanús személyek igazoltatása esetén **a gyanúnak mindig valamilyen konkrét tényen kell alapulnia**.

Az alábbiakban – a teljesség igénye nélkül – következik néhány jellemző példa arra, amikor indokolt és szükséges a rendőri igazoltatás:

- a) Szabálysértés vagy bűncselekmény gyanúja esetén. Az intézkedő rendőr gyanúját felkeltheti valakinek a magatartása, a nála lévő tárgyak, ruházatának szennyezettsége, az adott helyen vagy időben szokatlan viselkedése.
- b) Különböző engedélyhez kötött tevékenységet végző személyek igazoltatása, például járművek vezetői, közterületi árusítás, vásározási, vándorkereskedői, fegyvertartási, horgász stb. engedélyek ellenőrzése igazoltatással.
- c) A további eljáráshoz szükséges adatok megállapítása érdekében történő igazoltatást megalapozza például:
  - szabálysértés, bűncselekmény miatti feljelentéskor (jelentéstétel) az elkövető vagy a tanú (sértett) adatainak megállapítása;
  - személyi szabadságot korlátozó intézkedés;
  - segítség és eszközök igénybevétele;
  - kényszerítő eszköz alkalmazása;
  - közigazgatási hatósági eljárás megindításához (balesetek, rendkívüli halálesetek, talált tárgy, elhagyott robbanóanyag észlelői stb.) szükséges adatok megállapítása;
  - más rendőri intézkedésnél a rendőr jogainak védelme érdekében történő igazoltatás esetén (például ha a szabálysértés észlelése esetén a rendőr csak figyelmeztetést alkalmaz szankcióként, akkor ebben az esetben a figyelmeztetett személy adatait fel kell jegyeznie és arról köteles jelentést készíteni);
  - más magánszemély felkérésére történt igazoltatás esetén az igazoltatást kérő adatait is rögzíteni kell (például közúti közlekedési baleset helyszínén, becsületsértés elkövetésének gyanúja esetén felkérésre történő igazoltatásnál).

Egyes esetekben az adott körülmények sajátosságai miatt nem szükséges a helyszínen igazoltatással kezdeni a rendőri intézkedést. Ebbe a körbe tartoznak például az alábbi esetek:

- a) bűncselekmény elkövetésén történő tettenéréskor (ebben az esetben a rendőr az elfogás, a bilincselés és a ruházat átvizsgálását követően és az előállítás végrehajtása után a rendőrségi épületében hajtja végre az igazoltatást);
- b) garázda jellegű rendzavaró cselekmények esetén, ha az intézkedés előállítással fejeződik be;
- c) valamely sportrendezvény megzavarásakor;
- d) kisebb súlyú szabálysértések esetén, ha az a rendőr megítélése alapján figyelmeztetéssel lezárható;
- e) ittas személyekkel szembeni intézkedés esetén, ha azoknak kijózanító állomásra szállítása válik szükségessé;
- f) segítségnyújtáskor, ha a sérültet sürgősen kórházba kell szállítani.

III. Az igazoltatás végrehajtásának szabályai

A rendőri intézkedést – ha annak jellegéből vagy körülményeiből más nem következik – napszaknak megfelelő köszönéssel, a polgár nemének és életkorának megfelelő megszólítással, egyenruhás rendőr esetén tisztelegéssel és a tervezett intézkedés közlésével kell megkezdeni. A polgári ruhában lévő rendőr szolgálati igazolványának és jelvényének felmutatásával igazolja a rendőrséghez tartozását és intézkedésre való jogosultságát.

Az igazoltatás megkezdésekor a rendőr elkéri az állampolgár személyi igazolványát vagy egyéb, személyazonosságát hitelt érdemlően igazoló okmányát. Amennyiben az okmány valódisága kétséges, az intézkedő rendőr ellenőrző kérdéseket tehet fel, illetve felszólíthatja az igazoltatott személyt adatai bemondására és azokat a részére átadott okmánnyal összehasonlíthatja. Indokolt esetben az igazoltatott személy adatait a körözési nyilvántartásban ellenőrzi.

Fontos hangsúlyozni azt, hogy a rendőr az intézkedés megkezdése előtt, köteles nevét, rendőri mivoltát, szolgálati helyét, az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, mert pl. azonnali beavatkozás, fellépés szükséges. Ebben az esetben az intézkedés befejezésekor kell a szolgálati igazolványát és az azonosító jelvényét felmutatnia. A rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni a törvény szerinti panasz lehetőségéről is.

1. Mennyi ideig tarthat az igazoltatás?

A rendőrségi törvényben is rögzített alapelv, hogy az igazoltatás ***csak az intézkedés alá vont személyazonosságának megállapításához szükséges ideig tarthat***, nem okozhat olyan hátrányt, amely nem áll arányban az igazoltatás céljával.

2. Mit tehet a rendőr, ha az állampolgár nem igazolja magát?

Az ***igazoltatás megtagadása, illetve annak sikertelensége esetén*** az intézkedés alá vont személy e célból ***feltartóztatható, valamint előállítható***. A személyazonosság megállapítása érdekében végrehajtott előállítás során a rendőr a rendelkezésére álló központi nyilvántartásból állapítja meg a bemondott adatok valódiságát.

Az ***előállítás*** csak addig tarthat, amíg az igazoltatott személyazonosságát nem sikerül kétséget kizáróan megállapítani, ez legfeljebb 8 óra lehet, amelyet az igazoltatás kezdetétől kell számítani. Indokolt esetben az előállítás időtartama további 4 órával egyszer meghosszabbítható.

Amennyiben ez idő alatt sem sikerül megállapítani az igazoltatott személy kilétét, akkor a Rendőrség az előállított személyt 24 óra időtartamra jogosult ***közbiztonsági őrizetbe*** venni, az őrizet időtartamába azonban az előállítás ideje beszámít. Vagyis a 12 órát követően még további 12 óráig a Rendőrség jogosult fogva tartani a személyazonosságát tisztázni nem hajlandó személyt, ezután azonban további fogva tartásra önmagában ebből az okból nincs lehetőség.

3. Mi lehet a következménye annak, ha az állampolgár nem igazolja magát?

A fentiekén túlmenően az előállítás céljának elérését követően – amennyiben a személyazonosság megállapítást nyert – a rendőr szabálysértési feljelentést tesz „***Személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelességek megszegése***” szabálysértés miatt, aminek következménye akár 100.000 forintig terjedő pénzbírság kiszabása is lehet.

4. Milyen további, az igazoltatott személyt érintő intézkedést hajthat végre a rendőr?

Az igazoltatás során a rendőr – amennyiben a személyazonosság megállapítása, illetve közvetlen veszély elhárítása, valamint bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi – **az intézkedés alá vont személy ruházatát, csomagját és járművét átvizsgálhatja.**

Ezen rendőri intézkedésre az igazoltatás esetén kívül különösen az alábbi esetekben kerülhet sor:

- a) fokozott ellenőrzés során (összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenység, amelynek során a rendőrhatóság illetékességi területét vagy annak egy részét lezárják és az ott tartózkodókat igazoltathatják);
- b) személyi szabadságot korlátozó intézkedések fogantatásakor;
- c) rendezvény, esemény alkalmával meghatározott területre belépő személyek esetében;
- d) az állam működése, illetve a lakosság ellátása szempontjából fontos létesítményekbe való be- és kilépéskor.

Az igazoltatás során – amennyiben ez a további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények (pl.: bűncselekmények helyszínén történő információgyűjtés, közlekedési balesetek szemtanúinak felkutatása stb.) azt indokolják – **a rendőr az igazoltatott személy adatait igazoltató lapra rögzítheti.**

Az **igazoltató lapok** csak a szükségessé váló eljárásokhoz (szabálysértési vagy büntetőeljárás) használhatók, illetve dolgozhatók fel. Ezt követően – vagy ha a feldolgozás oka időközben megszűnt, illetőleg az adatok további eljáráshoz nem szükségesek – az igazoltató lapok megsemmisítésre kerülnek. Az igazoltatás során rögzített adatokat – kivéve, ha azok büntető- vagy szabálysértési eljárásban felhasználásra kerülnek – legkésőbb a rendőri intézkedés befejezését követő száznyolcvanadik napon meg kell semmisíteni.

IV. Az igazoltatott személy jogai és kötelezettségei

1. Köteles-e az állampolgár alávetni magát az igazoltatásnak?

A **jogszerű rendőri intézkedésnek mindenki köteles magát alávetni.** Aki a rendőri intézkedéssel szemben **engedtlenséget tanúsít, cselekményével szabálysértést követ el** és ellene szabálysértési eljárás kezdeményezhető, elmarasztalása esetén pénzbírsággal sújtható.

Indokolt utalni a rendőrségi törvény azon rendelkezésére is, amely szerint **a rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe**, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható. A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén a rendőrségi törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.

2. Milyen módon igazolható a személyazonosság?

Az intézkedés alá vont polgár igazoltatáskor köteles személyazonosságát hitelt érdemlően tisztázni, **elsősorban hivatalos okmányának bemutatásával.**

Az állampolgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvényben megfogalmazottak alapján a személyazonosságot a személyazonosító igazolványon túl minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza az alábbi adatokat:

- a) név;
- b) születési hely;
- c) születési idő;
- d) állampolgárság;
- e) arckép;
- f) saját kezű aláírás, illetőleg a cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezett személy törvényes képviselőjének aláírása;
- g) az igazolvány okmányazonosítója és érvényességi ideje.

Ilyen adattartalmú hatósági igazolványnak tekinthető például az érvényes útleveél és az új típusú, kártyaformátumú vezetői engedély.

3. Kötelezhető-e az állampolgár más okmány bemutatására?

A felsorolt, illetve az előírt adattartalmú érvényes hatósági igazolványok valamelyikének bemutatása esetében személyazonosítás céljából – ha más jogszabály ettől eltérően nem rendelkezik – a polgár nem kötelezhető további egyéb okmány bemutatására. Az intézkedő rendőr azonban ellenőrző kérdéseket tehet fel az okmányok vizsgálatakor, abból a célból, hogy az abban szereplő adatok valódiságát ellenőrizze.

4. Igazolható-e a személyazonosság megfelelő okmányok hiányában?

Előfordulhat olyan élethelyzet, amikor az állampolgárok nem tudják magukat okmánnyal igazolni. Ilyen esetben a rendőr az általa személyesen ismert vagy más jelenlévő ismert kilétű személy közlését – igazolását – elfogadhatja az igazoltatott személyazonosságának igazolásként (például hivatalos személyek, önkormányzati dolgozók közlése). Elfogadható a szülő, házastárs, testvér vagy más hozzátartozó igazolása is. Ezen személyek szükség esetén egymást is igazolhatják. Személyek igazolása esetén követelmény, hogy az igazoló személyt is igazoltatni szükséges.

5. Megismerheti-e az állampolgár az igazoltatás célját?

Az igazoltatást követően az állampolgárnak jogában áll megtudni, hogy miért került sor az igazoltatásra. A rendőr az intézkedés befejezését követően az igazoltatott kérelmére köteles közölni az igazoltatás okát, kivéve akkor, ha az a közbiztonság érdekét sérti. Az állampolgár azonban ebben az esetben is jogosult megtudni az igazoltatást végző rendőr nevét, szolgálati helyét és az azonosító jelvényének számát.

V. Igazoltatás magánszemély felkérésére

Az igazoltatásra nemcsak annak érdekében kerülhet sor, hogy a Rendőrség törvényben meghatározott, a közrend és közbiztonság védelmére vonatkozó törvényi kötelezettségének eleget tegyen. Előfordulhat ugyanis, hogy valamely állampolgárnak – például egy nyilvános helyen történt becsületsértő cselekmény sértettének – joga vagy jogos érdeke érvényesítése érdekében van arra szüksége, hogy egy adott személy kilétének megállapítására sor kerüljön. Ebben az esetben a rendőri igazoltatásra sor kerülhet magánszemély felkérése alapján is.

Ez a törvénybe foglalt lehetőség az állampolgári jogérvényesülést hivatott elősegíteni, de a személyes adatok védelme érdekében az igazoltatás útján nyert adatok kiszolgáltatását a rendőrségi törvény megfelelő garanciákhoz is köti.

1. Milyen feltételekkel kérheti magánszemély más személy igazoltatását?

Az igazoltatás kérésére akkor kerülhet sor, ha:

- a) az igazoltatást kérő valószínűsíti, hogy az igazoltatáshoz jogos érdeke fűződik, és
- b) a kérelmező a saját személyazonosságát igazolja.

2. Köteles-e a rendőr a felkérésnek eleget tenni?

A megjelölt feltételek fennállása esetén a rendőr a kérést teljesíti.

3. Milyen módon kaphatók meg az igazoltatással megállapított adatok?

Az igazoltatott személy adatainak kiadását, az igazolást kérő az intézkedő rendőr szolgálati helye szerinti rendőri szervtől 8 napon belül írásban kérheti, amennyiben az adatokhoz fűződő jogosultságát hitelt érdemlően igazolni tudja.

4. Biztosított-e valamilyen módon az igazoltatott személy érdekeinek védelme?

Az adatok kiadásáról az igazoltatott személyt írásban értesíteni kell, amelyben az igazolást kérő igényének indokait is közölni kell. Amennyiben az értesítést követően az igazoltatott kéri, az igazoltatást kérő személyi adatait vele közölni kell.

Fontos, hogy amennyiben az igazoltatást kérő a megadott határidőn belül az adatok kiadását nem kéri, vagy jogosultságát nem igazolja, az igazoltatott adatait meg kell semmisíteni. Természetesen az igazoltatott személy adatait a Rendőrség más célra nem használhatja fel.

VI. A jogorvoslati jog gyakorlása

1. Van-e jogorvoslati jog az igazoltatással szemben?

A rendőr intézkedése – köztük az igazoltatás – és az alkalmazott kényszerintézkedés miatt a rendőrségi törvényben foglaltak szerint jogorvoslatnak van helye. Ez a jogorvoslati lehetőség a **panasz**.

A jogorvoslati eljárás alapvetően kétféle lehet, attól függően, hogy alapvető jogot sértő vagy nem alapvető jogot sértő, illetve az alapvető jogot csekély mértékben sértő rendőri intézkedés történt-e.

Fontos hangsúlyozni, hogy a kétféle eljárás elsősorban a panasz elbírálására jogosultak, a panasz benyújtására, illetve a panasz elbírálására rendelkezésre álló határidők vonatkozásában különbözik egymástól.

Az **állampolgárok alapvető jogai** – figyelemmel az Alkotmány rendelkezéseire – különösen a következők: a gyülekezési jog, az élethez való jog, az emberi méltósághoz való jog, a személyes szabadsághoz való jog, a személyes biztonsághoz való jog, a szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztásának joga, a jó hírnévhez való jog, a magánlakás sérthetlenségéhez való jog, a magántitok és a személyes adatok védelméhez, valamint a tulajdonhoz való jog.

A panasznak nincsenek formai kellékei, azonban abban feltétlenül fel kell tüntetni:

- a) a panaszos azonosításához szükséges személyes adatait (név, cím, rövid úton való elérhetőség – pl. telefonszám);
- b) a rendőri szervet és lehetőség szerint az eljáró rendőrt vagy annak azonosító jelvénye számát;
- c) a rendőri intézkedés helyét és idejét;
- d) a kifogásolt rendőri intézkedés rövid, tömör leírását.

2. Ki jogosult a panasz előterjesztésére?

A jogorvoslati lehetőség **mindenki számára biztosított**, akinek a rendőri intézkedés jogát vagy jogos érdekét érinti.

A jogorvoslati eljárás során az érintett **elsősorban személyesen** járhat el. A cselekvőképtelen személy helyett törvényes képviselője jár el, korlátozottan cselekvőképes személy helyett törvényes képviselője vagy meghatalmazottja is eljárhat. A panasz meghatalmazott vagy jogi képviselő útján is előterjeszhető. Jogi képviselőként jogvédelemmel foglalkozó társadalmi szervezet vagy alapítvány, kisebbségi önkormányzat, jogi oktatást végző egyetem állam- és jogtudományi doktori fokozattal rendelkező egyetemi oktatója is eljárhat. **A jogorvoslati eljárások tárgyi költségmentesek.**

3. Milyen rendőri intézkedések, eljárások esetén nyújtható be panasz?

A panasz tárgyává tehető rendőri intézkedések:

- b) igazoltatás;
- c) fokozott ellenőrzés, ruházat, csomag és jármű átvizsgálása;
- d) felvilágosítás kérés;
- e) elfogás és előállítás;
- f) elővezetés;
- g) személyek és tárgyak felkutatása, körözése;
- h) biztonsági intézkedés;
- i) közbiztonsági őrizet;
- j) intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen;
- k) műszeres ellenőrzés;
- l) kép- és hangfelvétel készítése;
- m) helyszín biztosítása;
- n) közlekedésrendészeti intézkedés;
- o) személy- és létesítménybiztosítási intézkedés;
- p) a személyi védelemmel, illetve Védelmi Programmal kapcsolatos intézkedés.

A panasz tárgyává tehető kényszerítő eszközök:

- a) testi kényszer;
- b) bilincs;
- c) vegyi eszköz, ~~elektromos sokkoló eszköz~~, rendőrbot, kardlap, illetőleg más eszköz alkalmazása;
- d) szolgálati kutya alkalmazása;
- e) útzár (megállításra kényszerítés);
- f) lőfegyverhasználat;
- g) lőfegyver használata tömegben lévő személlyel szemben;
- h) a csapaterő alkalmazása;
- i) tömegoszlatás.

4. Mi az eljárás menete az alapvető jogot sértő intézkedések esetén?

Amennyiben a rendőri intézkedés alapvető jogát sértette valakinek, az *érintett választásán múlik* az, hogy:

- a) panasszal fordul az *intézkedést foganatosító rendőri szervhez* (pl. a Budapesti Rendőr-főkapitányság valamelyik kerületi rendőrkapitányságához) vagy
- b) kéri, hogy a panaszát az országos rendőrfőkapitány az Országgyűlés által megválasztott, öttagú *Független Rendészeti Panasztestület (Testület)* által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el. A Testület eljárásának alapvető feltétele tehát az, hogy *alapvető jog sérelméről legyen szó!*

A Testület a rendészeti jogalkalmazás során elkövetett alapjogsértések vizsgálatát a rendőrségi szervezeti hierarchiába nem illeszkedő, munkavégzése során nem utasítható, tevékenységét külső befolyástól mentesen végző szerv.

A Testület eljárása, illetve az országos rendőrfőkapitány általi döntés iránti kérelmet az érintett benyújthatja:

- a) az intézkedést foganatosító rendőri szervnél is vagy
- b) az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztő az őt ért jogsérelemtől csak később szerzett tudomást, akkor a tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül közvetlenül a Testülethez.

Előfordulhat azonban olyan eset is, amikor az érintett esetleg nem ismeri fel azt, hogy a rendőri intézkedés az ő alapvető jogát sértette, így az intézkedést foganatosító rendőri szervnél történő panasz benyújtásakor nem kéri a Testület általi eljárás lefolytatását. A jogalkotó célja az volt, hogy a rendőri szerveknél megindított eljárások esetében is biztosítsa annak lehetőségét, hogy a panaszos az eljárást – utólagosan – a Testülethez terelhesse, amennyiben ennek feltételei fennállnak.

A rendőrségi törvény ennek érdekében lehetővé teszi a Testület számára, hogy a rendőri szervek előtt indult eljárásokról felvilágosítást kérjen. Amennyiben alapjogi sérelmet észlel, akkor erről értesíti a panaszost, illetve az eljáró rendőri szervet, aki a panasz kivizsgálására irányuló eljárását köteles felfüggeszteni. A panaszos ekkor is – az értesítés kézhezvételétől számított nyolc napon belül – kérheti, hogy az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el panaszát. Amennyiben a panaszos kéri a Testület eljárását, akkor a rendőri szerv a panaszt átteszi a Testülethez, ha pedig nem kéri vagy nem nyilatkozik, akkor az intézkedést foganatosító rendőri szerv folytatja az eljárást.

A Testületnek természetesen megfelelő információk birtokában kell lennie ahhoz, hogy lehetősége legyen a Testület általi vizsgálat kezdeményezésére. Éppen ezért az országos rendőrfőkapitánynak rendszeres adatszolgáltatással kell elősegítenie a Testület hatékony működését.

5. Mi tesz a Testület a panasz tárgyában?

A Testület először *megvizsgálja a sérelmesnek tartott jogsérelem jellegét*. Ennek eredményétől, illetve a panaszos nyilatkozatától függően az eljárás további menete háromféle lehet:

a) ha a Testület megállapítása szerint a rendőri intézkedés nem alapvető jogot sértett vagy az alapvető jogot csak csekély mértékben sértette, akkor a panaszt **átteszi** az intézkedést foganatosító rendőri szervhez a további vizsgálat lefolytatása érdekében;

b) ha a panasz esetleges áttétele ellen a panaszos már előre tiltakozott (ezáltal lemondva arról, hogy panaszát a rendőri szerv kivizsgálja), akkor a Testület az eljárást **megszünteti**;

c) ha a panaszban megjelölt jogsérelmet a Testület az alapvető jogok megsértéseként értékelhetőnek tartja, akkor **lefolytatja vizsgálatát**.

A Testület eljárásában a beterjesztett **panasz megalapozottságáról döntést nem hoz**, vizsgálata alapján arról **kötőerővel nem rendelkező állásfoglalást készít**. A Testület eljárása nincs kötelező formához kötve, a közigazgatási hatósági eljárás szabályait nem kell rá alkalmazni. A Testület állásfoglalásának megalapozása érdekében vizsgálatot folytat le, a kellően megalapozott állásfoglalás érdekében a Testületnek 90 napos határidőn belül kell állásfoglalását elkészítenie. A vizsgálat során a Testület megismerhet minden, az intézkedéssel összefüggő adatot, a Rendőrségtől tájékoztatást kérhet, a Rendőrség helyiségeibe – a törvény szerinti korlátozásokkal – beléphet. A Testület az állásfoglalását megküldi az országos rendőrfőkapitány számára.

6. Mit tesz az országos rendőrfőkapitány a Testület eljárását követően?

Az állásfoglalás ismeretében az országos rendőrfőkapitány jogosult a panasz megalapozottságáról – a közigazgatási hatósági eljárás szabályai szerinti egyfokú eljárásban, az állásfoglalás kézhezvételét követő tizenöt napon belül – döntést hozni. Amennyiben az országos rendőrfőkapitány határozatában eltér a Testület állásfoglalásától, ezt köteles megindokolni.

Az országos rendőrfőkapitány határozatának meghozatalát követően a Testület az állásfoglalását – a személyazonosító adatoktól megfosztva – honlapján közzéteszi, kivéve, ha a közzététel ellen a panaszos panaszában előzetesen tiltakozott.

Az országos rendőrfőkapitány határozata ellen a közigazgatási hatósági eljárásban fellebbezni nem lehet, az ellen közvetlenül bírósági felülvizsgálatnak van helye!

7. Mi a jogorvoslati eljárás menete az alapvető jogot nem vagy csak csekély mértékben sértő intézkedések esetén?

Az előzőekben leírtak alapján tehát megállapítható, hogy a Rendőrség szervezetétől független Testülethez csak az fordulhat, akinek a rendőri intézkedés alapvető jogát sértette. Minden más esetben csak a „hagyományos” panasz eljárás vehető igénybe.

Indokolt visszautalni arra is, hogy a „hagyományos” panasz eljárásnak van helye akkor is, ha a Testülethez beérkezett panaszügy alapvető jogot nem vagy csak csekély mértékben sértett, ezért – a panaszos tiltakozása hiányában – a Testület a panaszt átteszi az intézkedést foganatosító rendőri szervhez.

Főszabály szerint tehát a kétfokú közigazgatási hatósági eljárás érvényesül, melyet a Rendőrség folytat le. Ezekben az esetekben a panaszt az intézkedést foganatosító rendőri

szervnél az intézkedést követő harminc napon belül lehet előterjeszteni, amelynek vezetője azt a beérkezéstől, illetve a Testület általi áttételtől számított harminc napon belül bírálja el.

Ezen döntés ellen a fellebbezést a döntés közlésétől számított 15 napon belül lehet előterjeszteni. A fellebbezést az intézkedést foganatosító rendőri szerv vezetője felett irányítási jogkört gyakorló személy bírálja el. Ha azonban a panaszt első fokon az országos rendőrfőkapitány bírálta el, a határozat ellen – csakúgy, mint amikor a Testület vizsgálatát követően hoz döntést – a közigazgatási eljárásban fellebbezni nem lehet, ellene csak közvetlenül bírósági felülvizsgálatnak van helye.

8. Van-e lehetőség a panasz elbírálásával szemben bírósági jogorvoslat igénybe vételére?

A fellebbezést elbíráló másodfokú határozat közigazgatási határozatnak minősül, és ebből következően – a megsemmisítés és új eljárásra kötelezés esetét kivéve – kérhető annak bírósági felülvizsgálata.

A bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet (keresetet) az első fokon eljáró rendőri szerv székhelye szerint illetékesség megyei bíróságon (pl. ha a valamelyik budapesti kerületi rendőrkapitányság volt az eljáró rendőri szerv, akkor a Fővárosi Bíróságon), vagy az első fokon eljáró rendőri szervnél kell benyújtani, de a másodfokú határozatot hozó felettes szerv (pl. a Budapesti Rendőr-főkapitányság) ellen. A felülvizsgálati kérelem ***benyújtásának határideje a másodfokú határozat közlésétől vagy kézbesítésétől számított 30 nap.***

A felülvizsgálati kérelemben kérni kell, hogy a bíróság a másodfokú határozatot helyezze hatályon kívül, és a hatóságot utasítsa új eljárás lefolytatására.

A panaszos ebben az esetben hivatkozhat arra, hogy a másodfokú szerv sem tett eleget a tényállás felderítésére vonatkozó kötelezettségének, és indítványozhatja új bizonyítékok beszerzését, figyelembe vételét. Hivatkozhat még arra, hogy az indokolás nem volt okszerű, tehát a tények és a következtetések közötti logikai összefüggés hiányos, illetve nincs meg. Fontos, hogy mivel ez már bírósági peres eljárás, pereszteség esetén a panaszost terheli többek között az ellenérdekű fél (a közigazgatási szerv) jogi képviselőjének díja is.